

Právo mezinárodních smluv

Pojem a podstata
mezinárodní smlouvy

Mezinárodní smlouva v české právní praxi

- 1. Ústavní právo – pramen práva a jeho úprava, ochrana lidských práv
- 2. Jiná právní odvětví (výběr)
  - správní právo: státní občanství, cestovní doklady, školství, zdravotnictví, doprava ...
  - daňové právo: zamezení dvojího zdanění
  - trestní právo: extradice, právní pomoc
  - mezinárodní právo soukromé a obchodní: právní pomoc dvou- i mnohostranná, mezinárodní obchod – přímé normy
  - duševní vlastnictví

Pojem a podstata mezinárodní smlouvy

- pramen mezinárodního práva **přenášený do práva vnitrostátního**
- odlišnost od normativního aktu
- historie – vývoj:
  - napřed dvoustranné **kontraktuální (2 funkce)**
  - mnohostranné až v 19. stol.
    - mírové
    - ochrana duševního vlastnictví

Pojmové znaky mezinárodní smlouvy

- 1. souhlasný projev vůle (dohoda)
  - strany, forma
- 2. mezi subjekty mezinárodního práva
  - vyloučeny: nestátní útvary, obchodní společnosti, orgány nejednající jménem státu
- 3. řídí se mezinárodním právem
- 4. zamýšlené právní účinky
  - deklarace, gentleman`s agreement (Irsko)

Mezinárodní smlouva nebo smlouva jiná?

- Rozhodující pro její ústavní režim

Struktura mezinárodní smlouvy

- **1. Preambule** – cíl a účel smlouvy, relevantní pro interpretaci (nepovinná)
- **2. Meritorní text**
- **3. Závěrečná ustanovení** (protokolární články)
= právní život smlouvy
- **4. Přílohy**
  - protokoly
  - prohlášení
  - právní povaha: stanovená smlouvou (protokoly jsou zpravidla nedílnou součástí s odlišným schvalovacím režimem)

Funkce mezinárodní smlouvy

- 1. Upravit určitý konkrétní vztah mezi smluvními státy – stanovit „**subjektivní**“ práva a povinnosti (jako občanskoprávní kontrakt)
- 2. Vytvořit **objektivní právo**, tedy právní pravidla závazná pro smluvní státy

8/2016 Sb.m.s.

SDĚLENÍ Ministerstva zahraničních věcí

o sjednání **Smlouvy mezi Českou republikou a Lichtenštejnským knížectvím o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku a Protokol k ní**

- Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 25. září 2014 byly v Praze podepsány Smlouva mezi Českou republikou a Lichtenštejnským knížectvím o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku a Protokol k ní.
- **Se Smlouvou a Protokolem *vyslovil souhlas Parlament České republiky a prezident republiky je ratifikoval.***
- Smlouva a Protokol **vstoupily v platnost** na základě [článku 30 odst. 1 Smlouvy dne 22. prosince 2015 a jejich ustanovení se budou provádět v souladu se zněním \[odstavce 2\]\(#\) téhož článku.](#)
- **Anglické znění** Smlouvy a Protokolu a jejich překlad do českého jazyka se vyhlášují současně.

Překlad

SMLOUVA mezi Českou republikou a Lichtenštejnským knížectvím o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku

Česká republika a Lichtenštejnské knížectví,

přejíce si

dále rozvíjet jejich hospodářské vztahy a

posílit jejich spolupráci v daňových záležitostech prostřednictvím uzavření smlouvy o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku, a to

aniž by byly vytvářeny příležitosti k nezdanění nebo ke sníženému zdanění skrze daňové úniky či prostřednictvím vyhýbaní se daňové povinnosti,

se dohodly takto:

Článek 1

Osoby, na které se smlouva vztahuje

Tato smlouva se vztahuje na osoby, které jsou rezidenty jednoho nebo obou smluvních států. .... (následují meritorní ustanovení smlouvy)

Článek 29

Protokol

Protokol podepsaný spolu se Smlouvou tvoří její nedílnou součást.

Článek 30

Vstup v platnost

1. Smluvní státy si vzájemně diplomatickou cestou písemně oznámí splnění postupů požadovaných jejich vnitrostátními právními předpisy pro vstup této smlouvy v platnost. Tato smlouva vstoupí v platnost dnem pozdějšího z těchto oznámení.

2. Tato smlouva se bude provádět: ..... (určení počátku s ohledem na fiskální rok)

Článek 31

Ukončení platnosti

1. Tato smlouva zůstane v platnosti dokud nebude vypovězena některým smluvním státem. Každý smluvní stát může diplomatickou cestou podáním písemné výpovědi ukončit platnost Smlouvy, a to nejméně šest měsíců před koncem každého kalendářního roku následujícího po období pěti let ode dne vstupu Smlouvy v platnost.

2. V případě ukončení platnosti v souladu s [odstavcem 1](#) se tato smlouva přestane provádět: ...

Dáno v Praze dne 25. září 2014 ve dvou původních vyhotoveních v anglickém jazyce.

Za Českou republiku *Andrej Babiš, 1. místopředseda vlády a ministr financí*

Za Lichtenštejnské knížectví *Thomas Zwielfhofer, místopředseda vlády*

Funkce mezinárodní smlouvy

- ad 1. Mezinárodní smlouvy **kontraktuální**
  - úprava konkrétní otázky – regulace konkrétních právních vztahů
  - ve vnitrostátním právu nejde o pramen práva
  - příklady:
    - o zamezení dvojího zdanění
    - o zamezení dvojího občanství
    - o vzájemné vízové povinnosti
    - o spolupráci v různých oblastech
    - o státních hranicích
  - téměř všechny dvoustranné smlouvy jsou kontraktuální
  - mnohostranné smlouvy také často kontraktuální
  - historicky nejprve smlouvy kontraktuální

Funkce mezinárodní smlouvy

- ad 2. Mezinárodní smlouvy **právotvorné**
  - vytvářejí právní pravidla, která mají být trvale aplikována smluvními státy, tedy objektivní právo
  - příklady (některé mnohostranné smlouvy):
    - kodifikační úmluvy
    - úmluvy o lidských právech
    - úmluvy stanovící režim mezinárodního obchodu
    - unifikační úmluvy
    - výjimečně dvoustranné smlouvy: o právní pomoci

Označení mezinárodních smluv

- úmluva, smlouva, charta, dohoda, protokol, ujednání, statut
- žádný vliv na právní povahu (závaznost)
- označení někdy naznačuje charakter smlouvy
- označení v EU: atypická specifika

Právní úprava smluvního práva

- *tři odlišné právní režimy navzájem propojené*
- 1. mezinárodní právo
  - pramen mezinárodního práva – musí být stanoven právní režim smlouvy v MP
- 2. vnitrostátní právo
  - závaznost pro stát, implementace ve vnitrostátním právu apod.
- 3. právo EU
  - analogicky státu, navíc závaznost pro členské státy

1. Mezinárodní právo MS

- mezinárodní obyčej
- Vídeňská úmluva o smluvním právu (smlouvy mezi státy – 1969) (pro ČR platnost od 1987)
- obdobná úmluva (smlouvy mezinárodních organizací – 1986) – nevstoupila v platnost

2. Vnitrostátní právo

- Ústava ČR
- rozhodnutí prezidenta republiky č. 144/1993
Sb. <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1993/sb39-93.pdf>
- usnesení vlády ČR
  - <http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/66A3199D7D65F6EFC12571B6006F8DF4>
- chybí prováděcí zákon k Ústavě

3. Právo EU

- je třeba upravit:
- totéž co ve vnitrostátním právu (sjednávání smluv, jejich postavení v právním řádu EU)
- závaznost mezinárodních smluv sjednaných EU pro členské státy

Kategorie mezinárodních smluv

- **Počet smluvních stran**
  - dvoustranné, vícestranné, mnohostranné, regionální, univerzální
- **Možnost přístupu k mnohostranné smlouvě**
  - otevřené, polootevřené, uzavřené
- **Forma smlouvy**
  - písemná, ústní, zjednodušená
- **Vztah k ostatním smluvním stranám (vůči komu smlouva zavazuje)**
  - inter partes, erga omnes

Mezinárodní smlouvy inter partes a erga omnes (vůči komu smlouva zavazuje)

- **Inter partes:**

- Smlouva inter partes upravuje vždy právní vztahy jen vůči jiným smluvním státům (**zavazuje v konkrétních případech vůči příslušnému jinému smluvnímu státu, ten se jí může dovolávat**)
- **Kontraktuální smlouvy jsou vždy inter partes** - upravují jen vztahy k jiným smluvním stranám
- **Pravotvorné** mnohostranné smlouvy jsou inter partes, je-li možno identifikovat vztahy mezi jednotlivými dvojicemi smluvních států
  - bilateralizace“ závazků ze smlouvy (suma dvoustranných vztahů)
  - smlouva se vždy aplikuje vůči určitému smluvnímu státu
  - mnohostranné: **vzájemná** práva a povinnosti
  - příklad: uznání a vykonatelnost soudních rozhodnutí

e.o.

- **Erga omnes:**
- Tyto smlouvy zavazují k určitému chování bezpodmínečně, tj. bez návaznosti na jiné smluvní strany – aplikují se obecně, tj. erga omnes
- Smluvní státy se zavázaly k určitému chování ne ve vztahu k jiným státům, ale jednostranně.
- Příklady:
  - ochrana lidských práv
  - unifikační úmluvy

Jak poznat i.p. x e.o.?

- 1. Charakter smluvních závazků (povaha smlouvy) – nejde o závazek vůči konkrétním státům
- 2. Výslovné ustanovení smlouvy
  - VÚKS: Čl. 1 odst. 1.: Tato Úmluva upravuje smlouvy o koupi zboží mezi stranami, které mají místa podnikání v různých státech,
    - jestliže tyto státy jsou smluvními státy; nebo
    - jestliže podle ustanovení mezinárodního práva soukromého se má použít právního řádu některého smluvního státu.

Zásady mezinárodního smluvního práva

- 1. Pacta sunt servanda
- 2. Dobrá víra
- 3. Smluvní volnost a svobodná vůle stran
- 4. Nezávaznost smluv pro třetí strany
- 5. Vyloučení zpětné působnosti smluv
- 6. Lex posterior derogat priori
- 7. Lex specialis derogat legi generali
- ----- 11 03 2015 -----